

מסורת הש"ס

(א) ס"א ויעשה צרכיו ולא ישתה תרי ויעשה צרכיו, (ב) [בכנסת יט, וס"ג], (ג) [בכנסת ח:], (ד) [בפסדרין כ: ביק], (ה) [ב"ב ק: ימנות עו:], (ו) [במדבר ו', ו' (ז"ל רבנא)],

תורה אור השלם

1. ישא יי פניו אליך וישם לך שלום: במדבר ו כו
2. דברך יי וישמך: במדבר ו כד

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה לטובה מצטרף לרעה, לא מצטרף אם שמה כו':

מוסף רש"י

עשרה כוסות, להרבות לו בשמים דכתיב (משל) (לא) מנו שכר לאוהב ויין למי נפש (בכנסת ח:), שהמלך פורץ גדר, גדירות של אמרים, לעשות לו דרך, קצר מיתו לפרנסו או לברמו (יבמות שו: ובכ"ז סנהדרין ב:) או: פורץ גדר שדה אמרים לעשות לו דרך ולהולותו קו שלו, דלמירין ב"ב (ט:), דרך המלך אין לה שיעור (ב"ב ט:), ולא יטה ימין ושמאל, ובספרי בפסח המלך נפקא לן מקרא, ונראה צעיר דמנחם נכללו רוס לבנו מלכא, קדרים גלהו משל אחי, כדלשינן נמי והסן הגזיל מלכא (רשב"ם ב"ב כט:),

מוסף תוספות

א. שהיה יושב שם בקבע אין זו פגיעה, תוס' ב"מ פד.

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים קי.

מלוא כזאפי נפשה היא. ואין מצטרפין זה לזה: **אמאי נמלך הוא.** ואין מצטרפין לזוגות: **הכי קאמר לא יאכל תרי ויעשה לרכיו אפילו פעם אחת.** או אם שמה לא ישמש: **דילמא חליש.** מחמת תשמיש אידי דזוגות קאי מיתרע: **שלא ראה פני השוק.** בין כוס לכוס: **ולא אמר.** דמרעי ליה זוגות אלא ללכת לדרך אחר זוגות אבל לעמוד בצידו לית לן בה: **מני כשורי.** כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכשהוא שומה שני מסתכל בשאללה ולפי חשבון הקורות מזדקר זוגות: **כי הוה שפי חד כסא מנקטא תרי כסי.** דהוה להו תלתא: **אדם חשוב שאני.**

עשרה אין בהם משום זוגות.

ולית ליה דרכא דלמיר לעיל כוס של צרכה אין מצטרף לרעה דזאפות עשרה כוסות איכא צרכה המזון: **ומלכא לא מקרי מזיק.** והא דמניא לא יאכל תרי היינו משום כשפים ורשעים פירש דפעמים מזיק: (שי"ר לקמן דף ק"א ע"ה): **האי מאן דפגע באיתרא ב'.** והא דלמיר צמי שמתו (בכנסת דף כ.) ר' יוחנן הוה קאזיל וימינא אשערי טבילה כי היכי דילן ורעא כוומיה הכא דפגע צעת שעולה מן המים ור' יוחנן אשערי טבילה ימינא אי נמי התם ימינא^א הכא פגע אי נמי רבי יוחנן היה אומר שופך צו על גוג':

נפתח

ל"ה שמעיה חד כסא חד כסא מנקיט ליה תרי כסי בתרי ידיה^ב אדם חשוב שאני אמר עולא עשרה כוסות אין בהם משום זוגות עולא למעמיה דאמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא^א עשרה כוסות תיקנו חכמים בבית האבל ואי ס"ד עשרה כוסות יש בהן משום זוגות היכי קיימי רבנן ותקנו מילתא דאתי לידי סכנה אבל תמניא יש בהן משום זוגות רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו^י שלום לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל שיתא יש בהן משום זוגות רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו ויחונך לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל ארבעה יש בהן משום זוגות אבוי ורבה דאמרי תרוייהו^י וישמך לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף ואודא רבא למעמיה דרבא אפקינהו לרבנן בארבעה כוסות אע"ג דאיתוק רבא בר ליואי לא חש לה למילתא דאמר ההוא משום דאיתוק רבא בר ליואי לא חש לה למילתא דאמר מלכא דשידי ממונה הוא אכולהו זוגי ומלכא לא איקרי מזיק איכא דאמרי לה להאי גיסא אדרבה מלכא [רתחנא הוא] מאי דבעי עבד^ב שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו אמר רב פפא אמר לי יוסף שידא בתרי קטלינן בארבעה לא קטלינן בארבעה מזקין בתרי בין בשוגג בין במזיד בארבעה במזיד אין בשוגג לא ואי אישתלי ואיקרי ונפק מאי תקנתיה לינקוט זקפא דידיה דימיניה בידא דשמאליה וזקפא דשמאליה בידא דימיניה ונימא הכי אתון ואנא הא תלתא ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא ארבעה נימא ליה אתון ואנא הא חמשה ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא שיתא נימא ליה אתון ואנא הא שבעה הוה עוברא עד מאה וחד ופקע שידא אמר אממר אמרה לי רישתינהי דנשים כשפניות האי מאן דפגע בהו בנשים כשפניות נימא הכי חרי חמימי בדיקולא בוייא לפומייכו נשי דחרשייא קרח קרחייכי פרח פרחייכי איברור

מסתכל בקורה זו וכששמה שני מסתכל בשאללה ולפי חשבון הקורות יזהר זוגות וכל פעם ופעם עושה כן אע"פ שאינו יוצא לדרך: **אזני כי הוה שפי חד כסא מנקטא ליה אימיה תרי כסי.** דהוה להו תלתא ולכן מומנים אותם ביחד שלא יצא הדבר לידי שכתה ויעמוד זוגות: **אזני עיברתו אמו מת אזני ילדתו אמו מתה אמו והא דלמיר אבוי אמרה לי אם היהא מרבינתיה ואי בקדושין (ד' גא): אדם חשוב שאני.** דמקרי שדים נפשייהו לאזוקי: **עשרה כוסות אין צהן משום זוגות.** וכל שכן טפי: **עשרה כוסות תיקנו צבים האכל.** צפרק קמא דכחצות [ח:] מפרש טעמא: **שלום.** תיבה שביעית היא דכתיב [במדבר ו] יא' ה' גור' לטובה מצטרף אם שמה ששה ושמה השביעי מצטרף לטובל הזוגות: **אכל לא לרעה.** שאם ישתה כוס שממי אחריו אין שממי מצטרף על השביעי להזיק וסבירא הוא כיון שצירכן בשלום שהוא תיבה שביעית אין שום הזיק בעולם: **רבה ורב יוסף.** כמו שהיו הדורות זו אחר זו היו מקילין זוגות והולכין ופוחתין: **רבא אפקינהו בארבעה.** פעמים הרבה כשהיו נפטריין ממנו היה משקן ופעמים שלא היה משקן אלא ארבעה כוסות ונפטריין. ואף על גב דמריך רבא^א לעיל [קט:] כוס של צרכה כו' אלמא סבירא ליה דלרעה יש צהן משום זוגות אי לאו משום כוס של צרכה איכא לתרואי דנהי דלרעה להזיק ליכא ליתחם לכשפים מיהא איכא ליתחם כדלקמן [ע"ה] והלכך איתערך רבא לתרואי לעיל הכי דלית להו לרבנן לתקוני מילתא דלתי צה ליה ליה סנה וואפילו סכנה כשפים: **דאומנן צפירקא.** שהקשה לי בשעת הדרשה וצייני צבים שדרכו היה להקשות לו צבים: **לא איקרי מזיק.** אין רגיל בכך דגנאי הוא לו ולא חיישינן לזוגות דמילתא דלא שכיחא היא ומיהו זימנין דניזוק והרואה להחמיר ולעשות נטירותא יתירתא עבד: **צברי כסי קטלינן ליה.** משום זוגות: **איקרי ונפק.** זוגות מהו תקנתיה: **זקפא.** גודל: **אי שמע.** ואפילו קול אדם או קול אשה דלמיר ד' נימא איהו חמשה שלא יעמוד זוגות: **עד מאה וחד.** שהיה עד מונה זוגות והוא היה מוסיף אחת שלא לעמוד זוגות: **פקע שידא.** מרוב כער: **רישתינהי דנשים כשפניות.** גבירתן של נשים כשפניות השולטת עליהן ומלמדתן אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולא בוייא.** זואה חמה כסלים קרועין ונקובין: **לפומייכו חרשייאת.** לפיכך נשים כשפניות: **קרח קרחייכו.** קרח קרחייכו שערות שלכם שאתם מכשפין צהן: **פרח פרחייכו.** הרוח ינשא אותם פירורי לחם שאתם מכשפות צו. ונראה לי דהאי דכתיב נשים כשפניות ביחזקאל^א הנני אל כסותיכם אשר אתמה מלודות שם את הנפשות לפורחות אחד מכלי אומנות של כשף:

איברור

עין משפט נר מצוה

- א [מ"י פ"ג מהל' אכל הל' ח:]
ב [מ"י פ"ה מהל' מלכס הל' ג:]

רבנו חננאל

השוהה [שחי] כוסות דמו בראשו, ואם ראה פני השוק^א ואוישן אויצא לכית הכסא אינו חושש. עשרה (זוגות) כוסות אין בהן משום זוגות מדתקניהו רבנן בבית האבל. וישמך שהוא סוף ג' תיבות, ויחנך שהוא סוף חמשה, שלום שהיא תיבה שביעית, הני כלחו לא מצטרפי לרעה. כלומר כוס הג' אינו מצטרף עם הד', ולא הה' עם הו' ולא הו' עם הח'. רבה בר לואי דאיתוק משום דאוחביה לרבא בפירקא. אמר יוסף שידא, אתרי קטלינן, בין בשוגג בין במזיד, ארבעה במזיד מוקינן.

א) נראה דהיה לרבינו גרסא אחרת בגמרא דאם ישן או יוצא לבית הקפא אינו חושש משום זוגות וכו'.